

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
we Wrocławiu z dnia 17 lipca 2025 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Żerkowice-Skała (PLH020077)**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Natura 2000 Żerkowice-Skała (PLH020077) zatwierdzono *Decyzją Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugiego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (2009/93/WE)*, a wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, tj.:

- 6510 Ekstensywnie użytkowanych niżowych łąk świeżych (*Arrhenatherion elatioris*),
- 8220 Ścian skalnych i urwisk krzemianowych *Androsacion vandellii*,
- 9170 Grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego *Galio-Carpinetum*,
Tilio- Carpinetum.

Obszar wyznaczono jako specjalny obszar ochrony siedlisk Żerkowice-Skała (PLH020077) *rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Żerkowice-Skała (PLH020077) (Dz. U. poz. 2078)*.

Projekt planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Żerkowice-Skała (PLH020077) (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. *ustawy o ochronie przyrody* i ww. *rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*.

Prace terenowe obejmowały badania w zakresie fitosocjologii. W ich trakcie zweryfikowano listę przedmiotów ochrony w Obszarze. Przeprowadzona inwentaryzacja nie potwierdziła występowania siedliska przyrodniczego 6430 ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne *Adenostylion alliariae* i *Convolvuletalia sepium*.

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu złożył do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wniosek znak WPN.630.46.2024.BP z dnia 2 września 2024 r. o zmianę i aktualizację danych zawartych w Standardowym Formularzu Danych (również w zakresie opisu Obszaru, jego wartości przyrodniczej i znaczenia, a także zidentyfikowanych zagrożeń).

Za główne zagrożenie dla siedliska 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) uznano zaniechanie/brak koszenia, obce gatunki inwazyjne czy problematyczne gatunki rodzime. W przypadku siedliska przyrodniczego 8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii* jako zagrożenie także zidentyfikowano obce gatunki inwazyjne. Dla siedliska 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum* i *Tilio-Carpinetum*) zagrożenie stanowią ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe, obce gatunki inwazyjne oraz zbyt małe zasoby martwego drewna.

Szczegółowe cele działań ochronnych zostały określone na podstawie przeprowadzonych prac terenowych, metodyki GIOŚ oraz metodyk wskazanych przez ekspertów fitosocjologów wykonujących badania na potrzeby opracowania projektu planu zadań ochronnych.

Zaproponowane działania ochronne mają na celu poprawę stanu zachowania siedlisk przyrodniczych 6510 i 9170 oraz zachowanie siedliska 8220 w określonym stanie ochrony. W szczególności dotyczą one właściwych metod gospodarowania, usuwania gatunków ekspansywnych, czy też pozostawiania martwego drewna.

Zaplanowany monitoring dotyczy stanu zachowania siedlisk. Badania powinny być prowadzone regularnie, nie rzadziej niż raz na 6 lat.

Z uwagi na fakt, że obowiązujące dokumenty planistyczne nie zawierają wskazań, które mogłyby wpływać negatywnie na przedmioty ochrony Obszaru, nie było konieczności zawarcia w zarządzeniu ustanawiającym przedmiotowy plan zadań

ochronnych wskazań do zmian w dokumentach planistycznych niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony został wyznaczony Obszar.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w Obszarze. Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 16 września 2019 r. odbyło się, zorganizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, spotkanie informacyjne dotyczące projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Celem spotkania było przybliżenie tematyki dotyczącej planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, przedstawienie zakresu działań w ramach projektu oraz harmonogramu prac dla poszczególnych obszarów Natura 2000 objętych projektem. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele samorządów i nadleśnictw oraz instytucji, z którymi Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu będzie współpracowała w trakcie realizacji projektu.

W dniu 21 października 2019 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.17.2019.AH z dnia 18 października 2019 r. o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 23 obszarów Natura 2000 (w tym dla ww. obszaru Natura 2000) Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Miasta i Gminy Lwówek Śląski.

Ze względu na ogłoszony Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz w trosce o zdrowie i bezpieczeństwo uczestników, RDOŚ we Wrocławiu zrezygnowała z przeprowadzenia I warsztatów Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) dla obszaru Natura 2000 Żerkowice- Skała w formie tradycyjnej. Pierwsze spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy odbyło się w formie warsztatów korespondencyjnych. Osoby oraz zainteresowane instytucje zostały poinformowane (pismo nr WPN.6320.16.2020.BJ z dnia 9 września 2020 r.) o dostępnych na stronie internetowej RDOŚ we Wrocławiu materiałach dotyczących projektu planu zadań ochronnych oraz – o możliwości składania do nich uwag i wniosków w terminie 9 - 25 września 2020 r. Uczestnicy

mieli możliwość zapoznania się z rolą planu zadań ochronnych oraz trybem jego sporządzania. Ponadto przedstawiono stan wiedzy na temat przedmiotów ochrony w obszarze.

Kolejne spotkanie, także w formie korespondencyjnej miało miejsce w dniach 13 maja do 4 czerwca 2021 r. (pismo zawiadamiające WPN.6320.163.2020.BJ.1 z dnia 13 maja 2021 r.). Na stronie Regionalnej Dyrekcji udostępniono materiały prezentujące wyniki prowadzonych w terenie inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych objętych ochroną w obszarze. Wykonawca w prezentacji przedstawił mapy z lokalizacją siedlisk przyrodniczych, stan siedlisk przyrodniczych, a także istniejące i potencjalne zagrożenia.

Następne spotkanie odbyło się w siedzibie Nadleśnictwa Lwówek Śląski dnia 29 października 2021 r. Zaproszenie na spotkanie zostało przesłane członkom Zespołu Lokalnej Współpracy pismem WPN.6320.16.202.BJ.2 z dnia 20 października 2021 r. W jego trakcie wykonawca zaprezentował wyniki badań terenowych. Przedyskutowano możliwości ochrony ww. siedlisk przyrodniczych, a także możliwe zabiegi ochronne związane z gospodarką leśną. W trakcie dyskusji przeanalizowano także tereny narażone na działalność górnictw.

Przez cały okres trwania prac nad projektem planu możliwy był kontakt drogą telefoniczną i elektroniczną z Planistą Regionalnym oraz koordynatorem Planu.

Projekt zarządzenia został w trybie roboczym przekazany do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do zaopiniowania.

Obwieszczeniem z dnia 28 kwietnia 2025 r. znak WPN.6320.6.1.2025.MŁ Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniu 30 kwietnia 2025 r., a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Gazeta Wyborcza) w dniu 30 kwietnia 2025 r. Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Na etapie udziału społeczeństwa wpłynęły uwagi od:

- I. Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (pismo znak DZP-WP.6320.17.2025.JB z dnia 12 maja 2025 r.):

1. wskazano, iż w załączniku nr 1 *Opis granic obszaru Natura 2000 Żerkowice-Skała (PLH020077)*, w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 należy poprawić opis granic obszaru, tak aby był zgodny z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Żerkowice-Skała (PLH020077) (Dz. U. poz. 2078) – uwaga została uwzględniona i poprawiono współrzędną X w pozycji 68 z 371576,64 na 371576,65,
2. wskazano, iż w załączniku nr 4 *Cele ochrony dla siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, wynikające z warunków utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony* zaleca się usunięcie fakultatywnego wskaźnika dla siedliska 9170 *Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska* – z uwagi na fakt, iż na etapie oceny stanu zachowania siedliska nie oceniano ww. wskaźnika uwaga została uwzględniona. Wskaźnik ten ma charakter fakultatywny i stosuje się go jedynie wtedy, gdy są dostępne odpowiednie dane,
3. wskazano, iż załączniku nr 5 *Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania* dla siedliska 8220 zaleca się zaplanowanie działań mających na celu ograniczenie lub wyeliminowanie zidentyfikowanego zagrożenia w postaci występowania pojedynczych osobników niecierpka drobnokwiatowego – uwaga została uwzględniona w taki sposób, że zaplanowano działanie polegające na ręcznym usuwaniu niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* poprzez wyrywanie wraz z korzeniami w okresie od maja do końca września (przed zawiązywaniem się nasion) wraz z usunięciem biomasy poza granice Obszaru,
4. wskazano, iż dla zadań dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych (załącznik nr 5) określono każdorazowo wykonywanie monitoringu co 6 lat. W opinii Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska taka częstotliwość monitoringu dla siedlisk nieleśnych jest niewystarczająca – uwaga nie została uwzględniona. W opinii RDOŚ we Wrocławiu zasadne jest powiązanie terminów monitoringu oceny stanu zachowania siedlisk z określoną w art. 31 *ustawy o ochronie przyrody* oceną realizacji celów ochrony obszaru Natura 2000 przekazywaną Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, nie rzadziej niż co 6 lat, zawierającą w szczególności informacje dotyczące stanu ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000,

podejmowanych działań ochronnych oraz wpływu tych działań na stan ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, a także ocenę aktualności planu zadań ochronnych.

II. Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu (pismo znak ZU.7210.7.2025 z dnia 19 maja 2025 r.):

1. uwagi do załącznika nr 5 *Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania:*
 - Uwaga dotyczyła działania ochronnego dla siedliska 9170 „pozostawianie wywrotów i złomów oraz martwych drzew stojących z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia, pozostawianie drzew dziuplastych i próchniejących, pozostawienie drzewostanu do naturalnego rozpadu lub ekstensywne użytkowanie gospodarcze (użytkowanie posztuczne, zastosowanie rębni V jednostkowej); utrzymywanie pokrywy drzewostanowej; usuwanie obcych geograficznie i ekologicznie gatunków drzew i krzewów w ramach realizowanych zabiegów gospodarczych.” W uwadze wskazano, iż w opisie działania pominięto możliwość usuwania drzew wynikającą z niezbędnych działań z zakresu ochrony lasu i należy przereklamować opis działania poprzez wskazanie możliwości ingerencji wynikającej z zagrożeń dla trwałości lasu. Uwaga nie została uwzględniona. Siedlisko 9170 należy do siedlisk przyrodniczych o charakterze naturalnym, zdolnym do samoistnej regeneracji. W długoterminowej perspektywie, brak możliwości wykonywania działań z zakresu ochrony lasu nie stanowi długotrwałego zagrożenia dla ciągłości siedliska oraz jego stanu zachowania. Występowanie lokalnych zaburzeń, w tym nawet zamieranie drzewostanu na niewielkich powierzchniach (np. na skutek gradacji owadów lub huraganowych wiatrów), we właściwie funkcjonującym ekosystemie siedliska 9170 jest zjawiskiem naturalnym (umożliwiającym np. trwanie gatunków światłożądnych, które dogodne warunki dla rozwoju znajdują wyłącznie w obrębie naturalnych luk w drzewostanie). Biorąc pod uwagę konieczność uwzględnienia czynników przyrodniczych i społeczno-gospodarczych w planowaniu ochrony na terenie Obszaru dopuszczono możliwość ingerencji w drzewostany objęte ochroną w zakresie ekstensywnej gospodarki leśnej, która nie wpłynie negatywnie na stan zachowania ww. siedliska.
 - Uwaga dotyczyła działania ochronnego dla siedliska 9170 „*usuwanie gatunków inwazyjnych - czeremchy amerykańskiej *Prunus serotina* i dębu czerwonego*

Quercus rubra, usunięcie ręczne siewek i pędów (wraz z ich szczył korzeniową) gatunków inwazyjnych w ramach realizowanych zabiegów gospodarczych". Wskazano, iż z uwagi na fakt, że działania takie nie wpisują się w zakres standardowych działań gospodarczych, podmiotem odpowiedzialnym za jego wykonanie na pierwszym miejscu powinien być organ sprawujący nadzór nad Obszarem, a nie Nadleśnictwo Lwówek Śląski. Dodatkowo wskazano, iż Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Lwówek Śląski na lata 2021-2030 nie zawiera we wskazanych przy tym zadaniu lokalizacjach żadnych planowych wskazań gospodarczych. Uwaga nie została uwzględniona. Wskazane gatunki drzew przeznaczone do usunięcia stanowią gatunki obce, które w znaczący sposób obniżają stan zachowania siedliska i które wprowadzone zostały przez zarządcę terenu – PGL LP. Oba gatunki negatywnie oddziałują na wiele gatunków runa i stanowią konkurencję dla wielu gatunków drzew i krzewów. Z tego względu konieczne jest ich usuwanie niezależnie od planowanych zabiegów hodowlanych. Dodatkowo wskazać należy, iż wycinka drzew to typowy element działalności w gospodarce leśnej, który może być realizowany w ramach prac gospodarczych takich jak trzebież lub cięcia rębne, a nawet jako czyszczenie. Ponadto należy wskazać, iż w Programie Ochrony Przyrody stanowiącym część ww. planu urządzenia lasu - który określa cele i metody ochrony przyrody w nadleśnictwie - wskazano, iż gatunki takie jak m.in. czeremcha amerykańska i robinia akacjowa stanowią zagrożenie w obrębie siedlisk leśnych na terenie nadleśnictwa i powodują niekorzystne zjawiska, jakie są następstwem procesu neofityzacji, w związku z czym wskazano, iż należy dążyć do eliminowania obcych gatunków ze środowiska leśnego.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r., poz. 428), uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego pismem znak PNK-P.054.1467.2025 w dniu 10 lipca 2025 r.